

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Філологічний факультет
Кафедра загального мовознавства

Затверджено

на засіданні кафедри загального мовознавства
філологічного факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 1 від 30 серпня 2022)

Завідувач кафедри _____ Бацевич Ф. С.

Силабус із навчальної дисципліни
«Прикладна психолінгвістика»,
що викладається в межах ОПП «Прикладна лінгвістика», «Середня освіта (Українська
мова і література)», «Українська мова та література»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти для здобувачів
зі спеціальності 035.10 Прикладна лінгвістика; 035.01 Українська мова та література;
014.01 Середня освіта (українська мова та література)

Назва дисципліни	Прикладна психолінгвістика
Адреса викладання дисципліни	Львівський національний університет ім. Івана Франка м. Львів, вул. Університетська, 1.
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Філологічний факультет Кафедра загального мовознавства
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка Спеціальність 014.01 Середня освіта (Українська мова і література) Галузь знань 035 Філологія Спеціальність 035.10 Прикладна лінгвістика; 035.01 Українська мова та література
Викладач дисципліни	Асистент кафедри загального мовознавства, кандидат філологічних наук, Антоненко Юлія Михайлівна
Контактна інформація викладача	julia.antonenko@lnu.edu.ua
Консультації з дисципліни відбуваються	Онлайн-консультації (julia.antonenko@lnu.edu.ua)
Сторінка дисципліни	
Інформація про дисципліну	Дисципліна “Прикладна психолінгвістика” є вибірковою дисципліною зі спеціальності 014.01 “Середня освіта (Українська мова і література)”; 035.10 Прикладна лінгвістика; 035.01 Українська мова та література для освітніх програм “Середня освіта (українська мова і література)”; “Українська мова та література”; “Прикладна лінгвістика”. Ця дисципліна викладається в 7 семестрі в обсязі 3 кредитів (ECTS).
Коротка анотація дисципліни	Курс «Прикладна психолінгвістика» охоплює коло питань, пов'язаних із породженням та сприйняттям мови, а також розвитком мови та питаннями засвоєння рідної та нерідної мови. У програмі представлені теоретичні та експериментальні дослідження породження та сприйняття мовлення та мови як психологічних наук, так і мовознавчих. Розглянуто закономірності та механізми формування та здійснення мовленнєвої діяльності, процесів мовленнєвої комунікації, використання знаків мови. Значна увага в курсі приділяється історії розвитку психолінгвістичних ідей, що демонструє зміну лінгвістичного мислення протягом століть та поглиблює розуміння студентами особливостей формування понятійного апарату та наукової парадигми.
Мета та цілі дисципліни	Мета дисципліни полягає в тому, щоб дати слухачам уявлення про взаємозв'язки та взаємовплив мовознавства та психології, про виникнення, історію розвитку та проблематику психолінгвістики. Зараз психолінгвістичний підхід необхідний для вирішення низки

	<p>прикладних завдань, таких, як порушення мовлення, вивчення мов, складання тестів, організація міжкультурного спілкування тощо. Розглядаються та зіставляються методи, що існують зараз, та проблеми психолінгвістики, теоретичної та прикладної лінгвістики. Цілі дисципліни: ознайомити студентів з основними положеннями та завданнями психолінгвістики, історією цієї наукової дисципліни, з конкретними психолінгвістичними дослідженнями в різних країнах, а також зіставити різні підходи та проаналізувати спірні проблеми. Сформувані у студентів знання, навички, компетенції, необхідні для психолінгвістичних досліджень, розробити інструментарій для аналізу базових понять та теорії психолінгвістики та теорії мовної діяльності з урахуванням низки етнолінгвістичних факторів.</p>
<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<p>Основна</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Куранова С. І. Основи психолінгвістики : навч. посіб. – К. : ВЦ “Академія”, 2012 – 208 с. 2. Куранова С. І. Проблеми дослідження мовної особистості у психолінгвістиці / С. І. Куранова // Вісник Маріупольського державного університету. – Маріуполь, 2017. – Серія: Філологія. – Вип. 16. – С. 90 – 97. 3. Манакін В. М. Мова і міжкультурна комунікація : навч. посіб./ В. М. Манакін. – К. : ВЦ “Академія”, 2012. – 288 с. 4. Свааб Д. Ми . – це наш мозок / Дік Свааб. – Харків: Клуб сімейного дозвілля, 2019. – 496 с. 5. Свааб Д. Наш творчий мозок / Дік Свааб. – Харків: Клуб сімейного дозвілля, 2019. – 463 с. 6. Фріт К. Формування розуму. Як мозок створює наш духовний світ / Фріт Кріс. – Харків: Клуб сімейного дозвілля, 2019. – 271 с. 7. Levelt W.J. A history of psycholinguistics: the pre-Chomskyan era. Oxford: Oxford University Press. - 2013. – 672 p. ISBN 9780199653669. 8. Rueschemeyer Shirley-Ann, Gareth Gaskell M. The Oxford Handbook of Psycholinguistics. Oxford: Oxford University Press. – 2018. – 1080 p. ISBN 0191090433, 9780191090431 <p>Додаткова</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аристотель. Метафізика [пер. з д.гр. О. Юдін]. – Харків.: Фоліо, 2020. – 300 с. 2. Вітгенштайн Л. Tractatus logico-philosophicus. Філософські дослідження / Людвіг Вітгенштайн; [пер. з нім. Є. Попович]. – К. : Основи, 1995. – 311 с. 3. Гайдеггер М. Дорогою до мови / Мартін Гайдеггер; [пер. з нім. В. Кам’янець]. – Львів: Літопис, 2007. – 232 с. 4. Дерида Ж. Письмо та відмінність / Жак Дерида; [пер. з фр. В. Шовкун]. – К.: Вид-во Соломії Павличко “Основи”, 2004. – 602 с.

	<p>5. Леві-Строс К. Структурна антропология / Клод Леві-Строс; [пер з фр. З. Борисюк]. – К. : Основи, 2000. – 387 с.</p> <p>6. Фуко М. Археология знания / Мишель Фуко; [пер. з фр. В. Шовкун]. – К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2003. – 326 с.</p> <p>7. Fromkin V.A. Speech Errors as Linguistic Evidence. The Netherlands: Mouton & Co. N. V. – 1973 – pp. 157–163.</p>
Обсяг курсу	Загальний обсяг – 90 години, у т. ч. 30 годин лекцій, 60 годин самостійної роботи. 3 кредити (ECTS).
Очікувані результати навчання	<p>В результаті вивчення курсу «Прикладна психолінгвістика» студенти мають знати проблемну галузь дослідження психолінгвістичної науки; види та форми мовленнєвої діяльності; психолінгвістичні механізми мовленнєвої діяльності; психолінгвістичні теорії сприйняття мовлення; функції мови та мовлення в мовленнєвій діяльності; поняття про знаки мови та основні функції. Студенти повинні вміти диференціювати поняття «мова», «мовлення», «мовленнєва діяльність»; здійснювати психолінгвістичний аналіз тексту; проводити психолінгвістичний аналіз процесів породження та сприйняття мовлення з урахуванням фізіологічних, етнолінгвістичних чинників тощо.</p> <p>Програмні результати навчання</p> <p>ПРН 1. Оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення.</p> <p>ПРН 2. Упевнено володіти державною та іноземною мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати досліджень державною та іноземною мовами.</p> <p>ПРН 3. Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в конкретній філологічній галузі.</p> <p>ПРН 4. Оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування.</p> <p>ПРН 5. Знаходити оптимальні шляхи ефективної взаємодії у професійному колективі та з представниками інших професійних груп різного рівня.</p> <p>ПРН 6. Застосовувати знання про експресивні, емоційні, логічні засоби мови та техніку мовлення для досягнення запланованого прагматичного результату й організації успішної комунікації.</p> <p>ПРН 7. Аналізувати, порівнювати і класифікувати різні напрями і школи в психолінгвістиці.</p> <p>ПРН 9. Характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії,</p>

	<p>принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти обраної філологічної спеціалізації.</p> <p>ПРН 12. Дотримуватися правил академічної доброчесності.</p> <p>ПРН 13. Доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань, власну точку зору на них та її обґрунтування як фахівцям, так і широкому загалу, зокрема особам, які навчаються.</p> <p>ПРН 14. Створювати, аналізувати й редагувати тексти різних стилів та жанрів.</p> <p>ПРН 15. Обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного лінгвістичного чи літературного матеріалу.</p> <p>ПРН 16. Використовувати спеціалізовані концептуальні знання з обраної філологічної галузі для розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.</p>
Ключові слова	мова, мовлення, мовленнєва діяльність, мовна і концептуальна картини світу, психофізіологічні механізми, моделі породження і сприйняття мовлення.
Формат курсу	Очний, лекційний
Теми	* СХЕМА КУРСУ
Підсумковий контроль, форма	Презентація і обговорення науково-дослідницьких робіт студентів. Залік у кінці 7 семестру.
Пререквізити	Філософія, загальне мовознавство, невербальна комунікація, комунікативна лінгвістика, семіотика, семантика, етнолінгвістика, соціолінгвістика.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Методи навчання: пояснювально-ілюстративний метод, метод проблемного викладання, евристичний метод, дослідницький метод. Методи викладу навчального матеріалу – лекція, лекційно-практичне заняття; консультація; дослідницькі роботи. Наочні методи навчання – ілюстрування (лексикографічні джерела), демонстрування з використанням технічних засобів (слайди, відео). Техніки: навчальної дискусії, створення проблемної ситуації, інтелектуального експерименту, створення презентацій.
Необхідне обладнання	комп'ютер з проектором, доступ до інтернету
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Поточний контроль здійснюється у формі оцінювання проєктів та участі в дискусіях.</p> <p>Передбачено також виконання тестових завдань, контрольних робіт. Курс звершується заліком.</p> <p>Оцінювання роботи студента здійснюється за схемою:</p> <p>1. Максимальна оцінка, яку може отримати студент, – 100 балів, з них 50 – за роботу протягом семестру, 50 – за знання,</p>

	<p>продемонстровані на заліку.</p> <p>2. Робота студента протягом семестру оцінюється за показниками:</p> <p>а) активність в дискусіях, обговореннях, інших формах групової роботи – 32 бали;</p> <p>б) доповідь і презентація – 18 балів (2 роботи по 9 балів за кожно).</p> <p>Основний критерій – академічна доброчесність. Роботи студентів повинні бути оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Виявлення ознак академічної недоброчесності в роботі студента є підставою для незарахування її викладачем.</p> <p>3. Підсумковий залік є обов’язковим і проводиться в усній або тестовій формі.</p>
<p>Орієнтовні питання на залік</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Психолінгвістика як експериментальна наука Відмінні риси психолінгвістики. Теоретичне та практичне значення психолінгвістики. Принципові можливості психолінгвістичного експерименту. Поняття “негативного мовного матеріалу”. 2. Психолінгвістичні ідеї до виникнення психолінгвістики 3. Психолінгвістика першого покоління (асоціаністський напрямок у психолінгвістиці 50-х рр.). 4. Психолінгвістика другого покоління (трансформаційний напрямку психолінгвістиці 60-х рр.). 5. Психолінгвістика третього покоління. 6. Лінгвістичні витoki психолінгвістики. Психологічні витoki психолінгвістики. Фізіологічні витoki психолінгвістики. Метод спостереження та експеримент у науковому дослідженні. Психолінгвістика як експериментальна наука. 7. Принципові можливості психолінгвістичного експерименту в отриманні унікального фактичного матеріалу. Концепція "Негативного мовного матеріалу". 8. Ментальний лексикон із позицій різних підходів. Моделі організації ментального лексикону. 9. Експериментальне вивчення слів і груп слів. Значення слова та можливості його опису. 10. Асоціативний підхід до значення слова. Методика вільного асоціативного експерименту. Асоціативні норми в мові: словники асоціативних норм. Типологія вербальних асоціацій. Методики спрямованого асоціативного експерименту. 11. Психолінгвістичні методики з використанням суб'єктивного шкалювання та їх надійність. Методика семантичного диференціала Ч. Осгуда. Метод градуального зразка. 12. Методика вивчення когнітивних семантичних структур за допомогою класифікацій (Дж.Міллер). Методика вивчення семантичної структури слова за допомогою тлумачень. 13. Експериментальне вивчення пропозиції. Методики виявлення психологічної реальності трансформаційних перетворень пропозиції (Дж.Міллер; Д.Слобін). 14. Експериментальне вивчення розгорнутого тексту: методика ключових слів. Лакунарні тексти. 15. Дитяче мовлення як матеріал психолінгвістичних

	<p>досліджень.</p> <p>16. Функціональна асиметрія півкуль головного мозку та мовленнєва діяльність. Методики дослідження латералізації функцій. Особливості мовлення хворих за умов придушення діяльності одного з півкуль головного мозку внаслідок унілатерального електросудомного шоку</p> <p>17. Патологія мови. Мова хворих з афазією як матеріал психолінгвістичних досліджень Основні типи афазій. Локалізація у мозку мовних механізмів за даними афазіології.</p> <p>18. Особливості формування та взаємодії двох і більше мов у бі- та полілінгвів. Основні питання вивчення другої іноземної мови.</p> <p>19. Мова тварин. Діти-мауглі.</p> <p>20. Основні моделі організації пам'яті. Механізми розпізнавання слів та пошуку їх у пам'яті.</p> <p>21. Формування мовної особистості. Мовна особистість та субкультури. Мовна особистість та національна мовна свідомість.</p> <p>22. Ситуація комунікації. Вербальні та невербальні компоненти комунікації.</p> <p>23. Моделі сприйняття мовлення. Питання вивчення організації ментального лексикону в механізмах сприйняття мовлення.</p> <p>24. Моделі породження мовлення.</p> <p>25. Концепція theory of mind. Вплив формування theory of mind на освоєння рідної мови.</p>
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

СХЕМА КУРСУ

Тиж. / год.	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)	Література	Завдання, год.	Термін виконання
	Модуль 1. Теорія мовленнєвої діяльності. Інформаційний обмін у мовленнєвій діяльності.				
Вступ 2 год.	Вступ. Психолінгвістика як наука. Поняття психолінгвістики. Об'єкт та предмет психолінгвістики. Історія становлення психолінгвістики як науки. Роботи Ч. Осгуда, Н. Хомського, Дж. Міллера, Дж. Брунера, Ж. Нуазе. Методи психолінгвістики. Поняття експерименту в психолінгвістиці. Інтроекція, рефлексія, спостереження.	лекційне заняття	Куранова С.І. Основи психолінгвістики : навч. посіб. – К. : ВЦ “Академія”, 2012 – 208 с. див. Література до курсу.	Опрацювання відповідних параграфів підручників з рекомендованої основної та додаткової літератури, конспекту лекції. 4 год.	Вступ
1 т. 2 год.	Тема 1. Психолінгвістичний аналіз мовних явищ. Фоносемантика. Слово, концепція, образ. Слово та свідомість. Асоціативні семантичні поля. Асоціації як явище культури.	лекційне заняття	Куранова С.І. Основи психолінгвістики : навч. посіб. – К. : ВЦ “Академія”, 2012 – 208 с. див. Література до курсу.	Опрацювання відповідних параграфів підручників з рекомендованої основної та додаткової літератури, конспекту лекції. 4 год.	1 т.
2 т.	Тема 2. Психолінгвістика як теорія мовленнєвої діяльності. Основи психолінгвістичної теорії. Мова та мислення. Мова як мовленнєві дії у	лекційне заняття	Куранова С.І. Основи психолінгвістики :	Опрацювання відповідних параграфів підручників з рекомендованої основної та	2 т.

2 год.	структурі немовної діяльності.		навч. посіб. – К. : ВЦ “Академія”, 2012 – 208 с. див. Література до курсу.	додаткової літератури, конспекту лекції. 4 год.	
3 т. 2 год.	Тема 3. Концепція онтогенезу. Мова тварин. Діти-мауглі. Дитяча мова. Дослідження дитячої мови. Становлення мовної особистості. Теорії формування мовної свідомості у онтогенезі.	лекційне заняття	Куранова С.І. Основи психолінгвістики : навч. посіб. – К. : ВЦ “Академія”, 2012 – 208 с. див. Література до курсу.	Опрацювання відповідних параграфів підручників з рекомендованої основної та додаткової літератури, конспекту лекції. 4 год.	3 т.
4 т. 2 год.	Тема 4. Способи передачі інформації. Комунікація. Учасники комунікації. Активна позиція комуніканта у спілкуванні та в процесі оволодіння мовою. Комунікативне моделювання. Мовленнєве спілкування як процес регулювання внутрішньої та зовнішньої поведінки співрозмовника.	лекційне заняття	Куранова С.І. Основи психолінгвістики : навч. посіб. – К. : ВЦ “Академія”, 2012 – 208 с. див. Література до курсу.	Опрацювання відповідних параграфів підручників з рекомендованої основної та додаткової літератури, конспекту лекції. 4 год.	4 т.
5 т. 2 год.	Тема 5. Поняття «дискурсу» у мовленнєвій діяльності. Вербальні та невербальні складові комунікації. Формування висловлювання. Мотив та комунікативний намір. Мовленнєвий та мовний код. Кодування, перекодування та декодування смислів.	лекційне заняття	Куранова С.І. Основи психолінгвістики : навч. посіб. – К. : ВЦ “Академія”, 2012 – 208 с. див. Література до курсу.	Опрацювання відповідних параграфів підручників з рекомендованої основної та додаткової літератури, конспекту лекції. 4 год.	5 т.
6 т. 2 год.	Тема 6. Моделі породження мовлення. Ситуація комунікації. Психолінгвістичні моделі та теорії породження мовлення. Мовленнєві помилки.	лекційне заняття	Куранова С.І. Основи психолінгвістики : навч. посіб. – К. : ВЦ “Академія”, 2012 – 208 с. див.	Опрацювання відповідних параграфів підручників з рекомендованої основної та додаткової літератури, конспекту лекції.	6 т.

			Література до курсу.	4 год.	
7 т. 2 год.	Тема 7. Мовлення як об'єкт дослідження. Сприйняття та розуміння мовлення. Моделі сприйняття мовлення. Прогнозування у мовленнєвій діяльності. Мовленнєве кодування та вплив на учасників комунікації. Нейролінгвістичне програмування.	лекційне заняття	Куранова С.І. Основи психолінгвістики : навч. посіб. – К. : ВЦ “Академія”, 2012 – 208 с. див. Література до курсу.	Опрацювання відповідних параграфів підручників з рекомендованої основної та додаткової літератури, конспекту лекції. 4 год.	7 т.
Модуль 2. Мовленнєві патології як спосіб пояснення мовленнєвих процесів. Мозок та мова. Етнопсихолінгвістика, національно-культурна специфіка мовленнєвої поведінки комунікантів у міжкультурному спілкуванні					
8 т. 2 год.	Тема 8. Нейролінгвістика як наука про механізми центральної нервової системи. Фізіологічні центри мовлення. Фізіологічні основи психолінгвістичних явищ. Структура мови та будова мозку.	лекційне заняття	Куранова С.І. Основи психолінгвістики : навч. посіб. – К. : ВЦ “Академія”, 2012 – 208 с. див. Література до курсу.	Опрацювання відповідних параграфів підручників з рекомендованої основної та додаткової літератури, конспекту лекції. 4 год.	8 т.
9 т. 2 год.	Тема 9. Порушення мовлення. Дефекти мовлення. Мовлення та функціональна асиметрія мозку Мова глухонімих.	лекційне заняття	Куранова С.І. Основи психолінгвістики : навч. посіб. – К. : ВЦ “Академія”, 2012 – 208 с. див. Література до курсу.	Опрацювання відповідних параграфів підручників з рекомендованої основної та додаткової літератури, конспекту лекції. 4 год.	9 т.
10 т. 2 год.	Тема 10. Категорія як мисленнєва реалія. Мовні гештальти. Моделі світу. Психолінгвістика та семантика.	лекційне заняття	Куранова С.І. Основи психолінгвістики : навч. посіб. – К. : ВЦ “Академія”, 2012 – 208 с. див.	Опрацювання відповідних параграфів підручників з рекомендованої основної та додаткової літератури, конспекту лекції.	10 т.

			Література до курсу.	4 год.	
11 т. 2 год.	Тема 11. Етнос. Мовна особистість та культура. Гіпотеза лінгвістичної відносності. Національна мовна свідомість.	лекційне заняття	Куранова С.І. Основи психолінгвістики : навч. посіб. – К. : ВЦ “Академія”, 2012 – 208 с. див. Література до курсу.	Опрацювання відповідних параграфів підручників з рекомендованої основної та додаткової літератури, конспекту лекції. 4 год.	11 т.
12 т. 2 год.	Тема 12. Мовна гра у мовленнєвій діяльності, мовна особистість та мовна субкультура.	лекційне заняття	Куранова С.І. Основи психолінгвістики : навч. посіб. – К. : ВЦ “Академія”, 2012 – 208 с. див. Література до курсу.	Опрацювання відповідних параграфів підручників з рекомендованої основної та додаткової літератури, конспекту лекції. 4 год.	12 т.
13 т. 2 год.	Тема 13. Мовна особистість та мовленнєві жанри. Структура міжособистісного спілкування. Міжкультурна комунікація.	лекційне заняття	Куранова С.І. Основи психолінгвістики : навч. посіб. – К. : ВЦ “Академія”, 2012 – 208 с. див. Література до курсу.	Опрацювання відповідних параграфів підручників з рекомендованої основної та додаткової літератури, конспекту лекції. 4 год.	13 т.
14 т. 2 год.	Тема 14. Конфлікт культур. Культурний шок. Психолінгвістична Конфліктологія.	лекційне заняття	Куранова С.І. Основи психолінгвістики : навч. посіб. – К. : ВЦ “Академія”, 2012 – 208 с. див. Література до курсу.	Опрацювання відповідних параграфів підручників з рекомендованої основної та додаткової літератури, конспекту лекції. 4 год.	14 т.